

Datum

2025-05-19

Adress

Rönnebladsgatan 1 B

Diarienummer

GRF-2025-4290

Yttrande

Till

Kommunstyrelsen

**Remiss Utbildningsdepartementet - Kunskap för alla
– nya läroplaner med fokus på undervisning och
lärande (SOU 2025:19)**

STK-2025-535

Grundskolenämnden föreslås besluta att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

I detta yttrande återges Malmö stads grundskolenämnds synpunkter och resonemang kring förslagen i utbildningsdepartementets remiss "Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande (SOU 2025:19)".

Yttrande

Nedan följer grundskolenämnden synpunkter och resonemang kring remissens olika delar.

Utvärderingar av läroplanerna

Grundskolenämnden anser att det generellt saknas aktuella, relevanta och systematiska utvärderingar på nationell nivå gällande införande och genomförande av arbetet med läroplanen för grundskolan 2022 och läroplanen för den anpassade grundskolan 2022. Detta är problematiskt utifrån att det nu är tänkt att nya läroplaner planeras att införas och hade medfört att det varit lättare att göra ställningstagande kopplat till de olika förslagen. Om en ny kursplan ska införas är det av stor vikt att även utvärderingar av denna genomförs systematiskt.

Om kunskaper

När det gäller att välja ut vilka kunskaper som är tillförlitliga och mer beständiga i olika ämnen anser grundskolenämnden att detta kan innebära en risk. Det finns en fara i att likställa "vetenskaplig grund" med en specifik kunskapssyn. Det är en förenkling, och om skolan ska vila på vetenskaplig grund behöver de som verkar där vara medvetna

om att det finns flera sätt att se på kunskap och reflektera kring detta för att förstå vilka följder det får för didaktiska val. Teori och praktik ska mötas, men både teori och praktik måste diskuteras och reflekteras kring. I utredningen föreslås det att mindre tid ska ägnas åt lokala teoretiska diskussioner (4.1.3) och att det inte är skolans sak att diskutera kunskapssynen, utan att detta ska lämnas åt akademien. Grundskolenämnden anser att lärare som är en akademiskt utbildad profession, klarar av kvalificerade kunskapsdiskussioner om de får förutsättningar för det.

Form av undervisning

När det gäller skrivningarna om hur undervisningen ska genomföras med fokus på mer undervisning i grupp och/eller i klass och mindre individuellt elevarbete, är det viktigt att poängtera att lärare idag har ett professionellt friutrymme inom ramen för sitt uppdrag, för att göra en bedömning av vilken typ av undervisning som passar bäst för eleverna.

Undervisningsstrategier

Grundskolenämnden ställer sig generellt frågande till om undervisningsstrategier ska vara en del av läroplanen. Utifrån att det inte finns fastställda förslag till kursplanernas utformning bedömer grundskolenämnden att det är mycket svårt att ha relevanta synpunkter på undervisningsstrategiernas tänkta utformning. Utifrån dess nuvarande form bedöms de vara mer passande i ett stödmaterial som kan vara rådgivande för undervisningens genomförande, där lärare kan välja att använda sig av de undervisningsstrategier som bedöms vara relevanta utifrån sin bedömning. Ett införande av undervisningsstrategier bedöms kunna medföra att utredningens intention om lärarnas professionella frihet blir begränsad. Lärarna bör rimligen kunna välja vilken typ av undervisningsstrategi de bedömer fungerar bäst för den egna undervisningen och elevernas lärande och det kan finnas en risk att lärarnas självständighet begränsas om de måste förhålla sig till exempelvis bestämda undervisningsstrategier. Det finns också en risk med att skriva in undervisningsstrategierna i läroplanen utifrån att om det visar sig att dessa inte är lämpliga utifrån ny vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet kommer det att innebära att kursplanerna behöver revideras, vilket bedöms vara svårare att göra än i jämförelse med en revidering av ett kommentarmaterial. I förslaget föreslås att Skolverket ska ta fram stödmaterial och kommentarmaterial som är knutet till läroplanerna. Grundskolenämnden anser att det är bättre att förslag på undervisningsstrategier i stället ingår som en del av detta stöd- och kommentarmaterial i stället för att vara en del av läroplanen.

Det är viktigt att hänsyn tas till det stödmaterial som Skolverket har tagit fram eller håller på att ta fram och hur det är tänkt att användas på skolorna. Exempel på detta är

bland annat ”Rekommendation om val och användning av lärverktyg i undervisningen”¹. Utifrån det som beslutats att tas fram inom dessa rekommendationer, anser grundskolenämnden att det är av vikt att det kopplas samman med utredningens delar om digitalisering och hur digitala läromedel är tänkta att användas i undervisningen.

Lärarens roll

Att skriva fram undervisningens och lärarens roll är bra, men lärarens roll är inte bara attoreflekterat utföra det någon annan bestämt. De didaktiska val som läraren gör för undervisningen kan endast vara medvetna om de väger in teori och elevers bakgrunder. En annan farhåga rör sig kring vem som ska välja ut kunskaperna som det ska undervisas kring. Undervisningen behöver vara relevant och engagerande för eleverna, och därför kunna ta sin utgångspunkt i deras bakgrunder och tidigare erfarenheter.

Läroplanens struktur

När det gäller hur de olika delarna i de nu gällande läroplanerna hänger ihop, instämmer grundskolenämnden med att det finns en vinst i att detta ändras så att det finns en tydligare koppling mellan läroplanernas inledande delar och kursplanerna. Utredningens bedömning om att de inledande delarna har många upprepningar och behöver ses över för att skapa balans inom olika områden, är något som grundskolenämnden instämmer med. Grundskolenämnden har en förståelse för att en översyn görs av hela läroplanen om de tänkta förslagen ska genomföras, i stället för att enskilda delar läggs till, ändras eller tas bort. Detta bedöms vara grundläggande för att den förändrade kunskapsinriktningen ska kunna präglade hela läroplanen.

Anpassad grundskola

Grundskolenämnden anser att det är av stor vikt att hänsyn tas till de behov som finns i den anpassade grundskolan och att det finns en utmaning att föra över alla delar som gäller grundskolan till den anpassade grundskolan. Inte minst gäller den skillnad som finns i ämnens utformning i grundskola respektive anpassad grundskola och den skillnad som finns när det gäller behov av olika form av stöd i de olika skolformerna.

Läs- och skrivutveckling

Grundskolenämnden anser att det är viktigt att eleverna behöver ges rika möjligheter att läsa, skriva och samtala så att elevernas språk, lärande och identitetsutveckling gynnas. Det behövs därför ett förtydligande gällande hur vikten av läsning ska lyftas fram i kursplanerna. Det hade varit bra med en definition av vad läsning innebär,

¹ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/rekommendationer-om-val-och-anvandning-av-larverktyg-i-undervisningen>

vilken sorts läsning som avses och vilken typ av texter som till exempel ämnestexter, skönlitteratur och digitala texter som avses. Det finns ett behov av ett förtydligande av begreppet "literacy" vilket endast nämns i den engelska sammanfattningen.

Grundskolenämnden anser att det behövs ett förtydligande kring i vilka ämnen som läsning och läsförmåga ska lyftas fram. Det behövs också en bredare beskrivning av "literacy" i läroplanerna, då begreppet har både en snäv innebörd, färdigheter kopplade till läs- och skrivförmåga, och en bredare beskrivning av olika gemenskapers tankar, regler och sätt att kommunicera. Begreppet behöver användas i kursplanerna för att ringa in båda betydelserna och rikta blicken mot att läsning är mer än att läsa en verbal text på ett papper.

Värdegrundsarbetet

När det gäller skrivelsen om att den gemensamma värdegrunden som skolan ska förmedla och gestalta till eleverna ska kvarstå, ställer sig grundskolenämnden positiv till detta. Grundskolenämnden instämmer med utredningens bedömning om att problematisera begrepp, samt förhålla sig till och ta ställning i fråga om normer och värderingar, kräver grundläggande kunskaper med visst djup och bredd. Detsamma gäller utredningens argument för att eleverna behöver en mängd grundläggande kunskaper för att bli förberedda på bästa sätt och för att göra aktiva livsval vilket kräver kunskaper om alternativ och konsekvenser.

Timplan i läroplanen

Införande av timplan som en del i läroplanerna anser grundskolenämnden vara positivt.

Regeringen beslutar om kursplaner

När det gäller förslaget om att regeringen bör besluta om betygskriterierna i grundskolan anser grundskolenämnden att det är viktigt att det är synkroniserat utifrån hur det hanteras på gymnasiet och att det framgent struktureras på liknande sätt.

Balans i de praktisk-estetiska ämnena

Gällande balansen mellan teori och praktik i de praktiskt-estetiska ämnena anser grundskolenämnden att det är positivt att detta ses över.

Fritidshem

Grundskolenämnden anser att om det ska införas en ny läroplan bör även de delar som rör fritidshemmet ses över.

Kränkande behandling

När det gäller flytt av paragrafen som handlar om att var och en som verkar inom utbildningen aktivt ska motverka alla former av kränkande behandling hänvisar grundskolenämnden till det ställningstagande som gjorts i remissen ”Tid för undervisningsuppdraget - åtgärder för god undervisning och läraryrkenas attraktivitet (SOU 2025:26)”. Grundskolenämndens besvarande gällande denna punkt formulerades enligt nedan:

”Grundskolenämnden ställer sig positiv till att ansvar för att aktivt motverka kränkande behandling inom utbildningen enligt 1 kap. 5 § skollagen flyttas till en ny bestämmelse i 6 kap. skollagen. Detta utifrån att förslaget syftar att samordna med övriga delar i regelverket i 6 kap i skollagen.”

Begreppet funktionsnedsättning i skollagen

Den föreslagna ändringen i lagtexten i 3 kap. 2 § skollagen där hänvisning till funktionsnedsättning i andra styckets inledning tas bort ser grundskolenämnden i huvudsak positivt på då det är viktigt att betona att det inte ska krävas en diagnositerad funktionsnedsättning för att en elev ska ha rätt till stöd. Av stycke två följer att skolan fortfarande har en skyldighet ge en elev med funktionsnedsättning stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Utredningen betonar att avsikten inte är att minska stödet till elever med funktionsnedsättning och även grundskolenämnden vill understryka att det är viktigt att tillse att så inte blir fallet och att vara observant på att elever med funktionsnedsättning fortsatt är synbara som en målgrupp, där det är viktigt att se till att utbildningen tillgängliggörs.

Stödundervisning

Grundskolenämnden ser positivt på utredningens intention att elever ska få det stöd de behöver för att lära sig de centrala bitarna i varje ämne i sin takt. Vad gäller utredningens förslag om att ersätta extra anpassningar med stödundervisning finns det från grundskolenämndens sida en hel del frågetecken kring hur den föreslagna åtgärden stödundervisning ska fungera i praktiken och förhålla sig till särskilt stöd, som föreslås fortsatt finnas. Utredningen anger att skillnaden mellan extra anpassningar och stödundervisning är att de extra anpassningarna ska ges inom ramen för den ordinarie undervisningen medan stödundervisningen bör ges som ett komplement till den ordinarie undervisningen, parallellt med eller utöver den. Utredningen konstaterar att gränsen mellan extra anpassningar och särskilt stöd är oklar. Det finns emellertid skäl att ifrågasätta om inte gränsen mellan särskilt stöd och stödundervisning blir ännu mer oklar genom den föreslagna ändringen. Bland annat nämner utredningen att rektor ska vara involverad i utformningen av stödundervisning och att stödundervisningen ska

kunna äga rum utöver ordinarie undervisning och i mindre undervisningsgrupper. I detta fall förefaller stödundervisning i förlängningen bli särskilt stöd med skillnaden att det inte krävs åtgärdsprogram. Som utredningen påpekar är emellertid en annan utredning tillsatt "Utredningen om en förbättrad elevhälsa", med vilken aktuell utredning samverkat, för att se över stödverksamheten i skolan. Grundskolenämnden anser att det är viktigt att detta undersöks mer ingående hur detta ska fungera i praktiken.

Barnkonsekvensanalys

Grundskolenämnden anser att det är av mycket stor vikt att en barnkonsekvensanalys genomförs inför eventuell implementering av en ny läroplan. Det finns en risk i att inte specifikt ta barnkonventionen i beaktande, utifrån det som gäller enligt svensk lagstiftning.

Ikraftträdande av nya läroplaner

Grundskolenämnden bedömer att de många förslagen som är riktade till grundskolorna idag kommer innebära stora utmaningar för huvudmän och skolor. Inte minst gäller detta då reformerna föreslås införas i stort sett inom samma tidsperiod. Förslagen kommer ha en stor påverkan på skolornas verksamheter och medföra betydande pedagogiska och organisatoriska konsekvenser. Det är viktigt att det finns bra stödmaterial som huvudmän och skolor kan använda sig av för att underlätta implementeringen. När det gäller samordning med införande av de andra aktuella reformerna, bedömer grundskolenämnden att det finns behov av ändringar i läroplanernas delar när det gäller de områden som handlar om betyg och bedömning. Detta för att förslagen i "Ett likvärdigt betygssystem (SOU 2025:18)" ska kunna genomföras, vilket Malmö stads grundskolenämnd ställt sig positiv till.

Konsekvenser

Om förslagen beslutas genomföras, är det av stor vikt att hänsyn tas även till andra reformförslag och att ytterligare konsekvensanalyser genomförs. Grundskolenämnden instämmer med utredningens bedömning att det kan till exempel finnas skillnader kopplat till förslagets omfattning, avgränsning i relation till andra områden, och vilka skolformer och stadier som berörs.

Huvudmännen och rektorerna kommer att behöva avsätta resurser i form av tid och personal för implementeringsarbetet. Det kommer med stor sannolikhet även handla om att nedprioritera annat utvecklingsarbete och öka kollegial samverkan för att genomföra en lyckad implementering. I implementeringen behöver det också identifieras vad i undervisningen och utbildningen som ska förändras, läggas till eller tas bort samt se till att detta avspeglas i det faktiska arbetet.

Grundskolenämnden delar utredningens bedömning om att den nya läroplanens utformning även kommer medföra en ökad statlig styrning av skolan. Utifrån detta bör de kommunala huvudmännen kompenseras för eventuella merkostnader i enlighet med proportionalitetsprincipen.

Ordförande

[Förnamn Efternamn]

[Fyll i titel]

[Förnamn Efternamn]

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden.]